

Pojetí bezpečnostní politiky u tradičních a alternativních politických stran na příkladu CDU/CSU a Zelených v Německu.¹

ZDENĚK KRÍŽ

1. Definice bezpečnostní politiky v Německu

Bezpečnostní politika a její výzkum představuje jeden z mnoha tématických okruhů politologie. Pokud provedeme analýzu nejvýznamnějších německých časopisů publikujících výsledky politologických výzkumů, můžeme v současnosti pozorovat v německé politologii jistý boom bezpečnostních studií, jehož kvantitativní vyjádření se teprve zpracovává. Při analýze témat souvisejících s bezpečností je důležité zohlednit fakt, že se jedná o termín s jistým subjektivním rozměrem.² Proto je nutné při výzkumu bezpečnostní politiky každého subjektu nejprve analyzovat, jakým způsobem zkoumaný subjekt bezpečnostní politiku definuje a v čem se jeho definice případně odlišuje od definice užívané v České republice. V odborné literatuře německé provenience věnované problémům bezpečnosti můžeme najít řadu definic bezpečnostní politiky. Dle jedné z nich „**bezpečnostní politika zahrnuje tvorbu rozhodnutí, výběr strategie, stanovení struktur a vytvoření a získání prostředků k ochraně cílů státu a spojeneckých závazků proti ohrožení zvenčí.**“³ Na oficiálních internetových stránkách německého Bundeswehru je bezpečnostní politika definována následujícím způsobem: „Bezpečnostní politika je částí zahraniční politiky a obsahuje obrannou politiku. Je celostní a multilaterálně propojenou péčí o bezpečnost. Mír je hlavním cílem bezpečnostní politiky. Přitom je politické vytváření míru v blízkém a širším okolí státu právě tak rozhodující jako mezinárodní úsilí k předcházení konfliktům a krizový management. Připravenost k dialogu, kooperaci a k udržování schopností obrany jsou nepostradatelné pro úspěšnou bezpečnostní politiku. Německá bezpečnostní politika sleduje v rámci NATO zásadu, vzhledem ke změněné bezpečnostní situaci v Evropě, usilovat o bezpečnost a stabilitu v co nejširší formě. Je nutné zohledňovat politické, hospodářské, sociální a ekologické faktory společně s nepostradatelnou obrannou dimenzí. Vojenská dimenze NATO zůstává podstatným faktorem vojenské politiky.“⁴ Přestože je možné polemizovat o tom, zda je vhodné při definování bezpečnostní politiky používat zároveň výklad jejích hlavních principů, pohybuje se představená německá oficiální definice v intencích výše uvedené definice Wellershoffa. V České republice je bezpečnostní politika definována v práci „Bezpečnostní politika České republiky“ následujícím způsobem: „Bezpečnostní politika je soustavou základních státních zájmů a cílů, jakož i hlavních nástrojů k jejich dosažení, směřující k zabezpečení státní svrchovanosti a jednoty státu, ústavnosti a činnosti demokratických institucí, ekonomického a sociálního rozvoje státu, ochrany zdraví a života občanů, majetku, kulturních statků, životního prostředí a plnění mezinárodních bezpečnostních závazků.“⁵ Z této

definice vychází i definice použitá kolektivem autorů v práci „Česká republika v bezpečnostní architektuře Evropy“, dle které lze „bezpečnostní politiku chápat jako proces realizace soustavy základních zájmů a úkolů státu (spojených se zabezpečením státní svrchovanosti a územní celistvosti, s ochranou životů, zdraví a majetku občanů a s plněním mezinárodních závazků) a přípravné kroky k jejich naplnění (včetně akumulace hlavních nástrojů k dosažení těchto cílů). V tomto smyslu je bezpečnostní politika atributem státnosti v kterékoli době a v každém stavu společnosti: jak v období míru, tak i války. Integruje v sobě zahraniční i vnitřní politiku a rovněž obranu státu. Zahrnuje tedy rozhodnutí ve sféře nevojenské (politické, diplomatické, ekonomické, kulturně vzdělávací ap.) i vojenské, neboť zajištění obranyschopnosti není jen věcí armády, ale společnosti jako celku.“⁶ V této studii budeme vycházet z definice bezpečnostní politiky užívané oficiálními a akademickými strukturami v Německu, jež je poněkud užší než definice česká a zaměříme se zejména na zahraniční rozměr německé bezpečnostní politiky a na rozměr shromažďování vojenské moci, tedy na problém reformy Bundeswehru.

2. Stanovení hypotézy o inklinaci tradičních a nových politických stran k jednotlivým koncepcím

V této studii – na základě předběžného pozorování – vytvořená a testovaná hypotéza o inklinaci jednotlivých typů politických stran (tradičních a alternativních) k příslušné škole bezpečnosti zní následovně: U tradičních politických stran a hnutí ve stabilizovaných demokraciích euroamerického civilizačního okruhu se předpokládá inklinace k uvažování o bezpečnosti spíše v intencích realistické školy bezpečnosti, zatímco u „alternativních“ politických stran a hnutí – vzniklých na pozadí nových ideologicky definovaných konfliktů druhé poloviny 20. století (ekologických, feministických, antimilitaristických a antiglobalizačních)⁷ – lze předpokládat spíše přístup k bezpečnosti v intencích širší školy bezpečnosti. Termín „tradiční“ politická strana je pro potřeby této studie definován jako politická strana vzniknuvší na pozadí tradičních Rokkanových konfliktních linií ve společnosti, tedy na pozadí konfliktů církev-stát, centrum-periferie, vlastníci-pracující a město-vesnice.⁸ Termín „alternativní“ politická strana je pracovním definován jako politická strana stojící mimo tradiční konfliktní linie a tedy mimo tradiční politické tábory, za něž lze ve středoevropském prostoru považovat tábor národně-liberální, katolický, sociálně-demokratický, agrární a národně-sociální.⁹ Tato hypotéza bude testována na příkladu CDU/CSU, již lze považovat v intencích předložené pracovní definice za stranu tradiční a Bündnis90/Grünen (Zelení)¹⁰, což je politická strana, kterou lze považovat za politickou stranu „alternativní“.¹¹

V této souvislosti je ale nutné předeslat, že ani u tradičních politických stran nelze očekávat tvorbu bezpečnostní politiky pouze a výlučně na základech realistické školy bezpečnosti. Mezinárodní prostředí se totiž na přelomu 80. – 90. let minulého století značně změnilo (viz kapitola 3. této studie), čímž se vytvořila objektivní potřeba reagovat na nové bezpečnostní hrozby a rizika. Proto také u tradičních politických stran lze předpokládat jistý posun v uvažování o bezpečnosti směrem k širší škole, ovšem při zachování silných prvků realistické školy bezpečnosti. U alternativních politických stran by ale dle předložené a testované hypotézy měla být inklinace k širší škole bezpečnosti mnohem silnější.

Proto, abychom mohli odpovědět na otázku preference některé koncepce bezpečnosti ze strany Zelených a CDU/CSU a testovat předloženou hypotézu, je nutné blíže určit indikátory, které budeme považovat – na základě charakteristiky jednotlivých škol bezpečnosti – za symptomy inklinace k realistické škole nebo širší škole bezpečnosti. Příklon politických stran při analýze bezpečnostních problémů k realistické škole bezpečnosti bude pro potřeby této studie indikovat:

- Důraz na získání spolehlivých spojenců v rámci organizací kolektivní obrany.
- Důraz na shromažďování vojenské moci a na její možné autonomní použití jako nástroje bezpečnostní politiky státu.
- Důraz na obhajobu národních (státních) zájmů.
- Důraz na stát jako jednotku analýzy bezpečnostních problémů.

Příklon k širší škole bezpečnosti pro potřeby této studie indikuje:

- Důraz na vytváření mezinárodně-politických institucí umožňujících komunikaci mezi státy a vylučujících (případně omezujících) použití tradičního nástroje bezpečnostní politiky státu, totiž síly (společný prvek širší a idealistické školy bezpečnosti).
- Důraz na nevojenské nástroje bezpečnostní politiky a odsunutí vojenské síly do role posledního možného nástroje použitelného pouze v souladu s principy mezinárodního práva.
- Důraz na aktivní – a z hlediska státních aktérů někdy až altruistické – řešení široké škály problémů současného světa (ekologických, sociálních, etnických atd.).
- Důraz na člověka jako jednotku analýzy bezpečnostních problémů.

Občané SRN mohou být v současnosti svědky řady politických diskusí věnovaných širokému spektru závažných problémů dnešního Německa, počínaje bojem s extremismem různého ražení a zajištěním vnitřní bezpečnosti, přes otázky spojené s ekologií, daněmi, rozvojem východních spolkových zemí, vytvářením nových pracovních míst, podporou rodiny a končíc problematikou zahraniční a bezpečnostní politiky SRN. Politické programy jak stran rudozelené koalice, tak nynější opozice, s nimiž strany vystupovaly ve volbách v roce 1998, ostatně naznačovaly, že uvedené diskuse jsou více než žádoucí. Jedním – v Německu v současnosti hojně diskutovaným – problémem, jak na úrovni bezpečnostní a akademické komunity, tak i v mediální rovině, je i budoucnost bezpečnostní politiky Německa (v oblasti zahraničně-politické i v oblasti vojenské), což je diskuse zásadním způsobem ovlivněná právě charakteristikami bezpečnostního prostředí na přelomu tisíciletí. Ve vojenské oblasti se jedná zejména o v současnosti prováděnou reformu Bundeswehru, jejíž potřebnost naznačoval již vládní program, se kterým po posledních volbách vystoupila vládní koalice SPD a Zelených.¹² Na základě pozorování a rozboru stranicko-politické diskuse lze identifikovat v rovině zahraničně-bezpečnostní následující klíčové body, jimž je věnována pozornost: bezpečnostní hrozby (a rizika) pro vývoj v Německu, role Německa ve světě, bezpečnostní zájmy Německa, transatlantická vazba a rozšiřování NATO, bezpečnostní rozměr Evropské unie, mechanismy globální bezpečnosti a v jejich rámci zejména reforma OSN a budoucnost amerického programu „(Národní) protiraketové obrany“ (NMD) a postoj SRN k němu. Ve stranicko-politických debatách o reformě Bundeswehru jsou klíčové body následující: hlavní úkoly Bundeswehru, rozsah Bundeswehru, finanční zajištění Bundeswehru a způsob rekrutace Bundeswehru. V následující části této studie se seznámíme se stanovisky Zelených a CDU/CSU k jednotlivým problémům, čímž si vytvoříme potřebnou empirickou bázi k testování předložené hypotézy o přístupech tradičních a alternativních politických stran k problémům bezpečnosti.

3. Postoje Zelených a CDU/CSU v klíčových bodech stranicko-politické diskuse o bezpečnostní politice v Německu

3.1. Německo v mezinárodním bezpečnostním prostředí

Zelení ve svém stanovisku k mezinárodně-bezpečnostnímu prostředí akcentují skutečnost, že Německo je zcela obklopeno spojeneckými státy a tudíž mu v současnosti nehrozí vojenské ohrožení.¹³ Ve vztahu ke státům potenciaálně ohrožujícím bezpečnost Evropy na jejím jižním a jihovýchodním křídle upřednostňují Zelení rozvoj dialogu, což platí také pro ostatní problémové státy z hlediska zahraničně-politických zájmů Západu (Čína, KLR, Írán).¹⁴ Většina problémů bezpečnostní politiky totiž není řešitelná vojenskou silou, jež je schopná za jistých okolností vytvořit pouze předpoklady pro nastolení míru.¹⁵ Šanci na zlepšení bezpečnostní situace je dle Zelených spíše „hospodářská a sociální integrace, zapojení práva do mezinárodních vztahů, prosazování lidských práv, odstranění chudoby a posílení systémů vzájemné a kolektivní bezpečnosti.“¹⁶

K celkové bezpečnostní situaci ve světě CDU/CSU uvádí: „Ještě nikdy nebyla vojenská bezpečnost německého lidu a německého teritoria tak zajištěna jako v současné době.“¹⁷ Přesto však není Německo dle stanoviska křesťanských demokratů zcela bezpečné, neboť je konfrontováno s exportem terorismu, uprchlickými proudy, s rizikem přerušení dodávek surovin a narušení dopravních tras a v neposlední řadě i s porušováním základních lidských práv ve světě.¹⁸ Za potenciální ohrožení považuje německá křesťanská pravice jak klasické vojenské potenciály, zbraně hromadného ničení, etnické a náboženské rozdíly a terorismus, tak i nedostatek zdrojů, chudobu a hlad a populační explozi v zemích třetího světa.¹⁹ Křesťanští demokraté (CDU/CSU) upozorňují na rizika vývoje v oblasti Severní Afriky, z níž by mohlo vzejít případné ohrožení pro celou Evropu v souvislosti s proliferační zbraní hromadného ničení a rozvojem raketového výzkumu v kombinaci s vnitřní nestabilitou a nedemokratickým charakterem režimů tamních států.²⁰ Křesťanští demokraté si jsou vědomi omezené možnosti vojenské síly řešit nová bezpečnostní rizika a vyslovují se pro kombinaci civilních a vojenských komponentů.

3.2. Role Německa ve světě

Zelení v Německu vycházejí ze stanoviska, že v současnosti přebírá Německo jako jedna z ekonomických mocností světa stále větší zodpovědnost za jeho vývoj. Zelení ovšem zdůrazňují důležitost zapojení Německa do mezinárodních struktur v rámci Evropy a světa a nutnost klást důraz na civilní řešení konfliktů. Celkově vzato ale Zelení odmítají nacionalizaci německé bezpečnostní politiky a nepřipouštějí možnost samostatné německé vojenské akce.²¹ Poukazují při této argumentaci na zkušenosti z dějin Německa. U této politické strany můžeme také pozorovat důraz na obhajobu lidských práv ve světě.²² Zelení v této souvislosti uvádějí „...německá zahraniční politika je politikou míru. Potřebuje kulturu prevence konfliktů. V rámci Bündnis 90/Grünen existuje konsensus o nutnosti zasazovat se o odzbrojení, demilitarizaci a zahraniční a bezpečnostní politiku opírající se o civilní nástroje.“²³

CDU/CSU si je při analýze role Německa ve světě vědoma omezených možností národních států při řešení problémů současného světa a poukazuje proto na nutnost neustále nacházet rovnováhu mezi národními zájmy a mezistátní spoluprací. Křesťanští demokraté podporují

bezpečnostní politiku, jež bude odpovídat velikosti a významu Německa.²⁴ CDU/CSU v této souvislosti zdůrazňuje velký význam integračního rozměru spolupráce mezi státy pro bezpečnostní politiku Německa.²⁵ Aby tohoto cíle bylo možno dosáhnout, je třeba, aby s ním byla v souladu i reforma Bundeswehru, zejména jeho rozsah a finanční zajištění. Na straně druhé lze pozorovat i postoje podporující aktivnější (samostatně) vystupování Německa ve světě. Předseda frakce CDU/CSU v Bundestagu na 37. konferenci o bezpečnosti v Mnichově prohlásil v souvislosti s ekonomickým vývojem globalizujícího se světa: „Ekonomická velmoc Německo se musí stát globálním aktérem v regionech, v nichž je zájmově angažováno.“²⁶

3.3. Bezpečnostní zájmy Německa

Zelení se ve svých programových dokumentech a ve své politice termínu „německé zájmy“ vyhýbají. Hovoří proto spíše o cílech německé bezpečnostní politiky, za které považují:

1. Přátelské vztahy se sousedy.
2. Posilování mechanismů globální bezpečnosti.
3. Urychlení procesu mezinárodního odzbrojení, zejména v oblasti zbraní hromadného ničení.
4. Civilní řešení krizí a shromažďování potřebných nástrojů za tímto cílem.
5. Vyloučení síly jako prostředku mezinárodní politiky.
6. Prohloubení a rozšíření Evropské unie o bezpečnostní rozměr s důrazem na civilní řešení krizí.
7. Zachování transatlantické bezpečnostní vazby.²⁷

Křesťanští demokraté považují za hlavní německé bezpečnostní zájmy (používají tento termín zcela přirozeně):

1. Zajištění bezpečnosti, svobody a prosperity německých občanů stejně jako i zabezpečení nedotknutelnosti teritoria státu.
2. Posílení transatlantického partnerství zejména s ohledem na nukleární ochranu, z níž Německo těží a na význam transatlantického partnerství pro zajištění míru a stability ve světě.
3. Zapojení východních sousedů do západoevropských organizací a evropských bezpečnostních struktur.
4. Řešení globálních problémů lidstva, mezi něž řadí CDU zejména zajištění lidských práv, boj proti chudobě, regulaci populační exploze a výstavbu světového ekonomického řádu opírajícího se o sociálně-tržní hospodářství.²⁸

3.4. Význam a budoucnost transatlantické vazby

Zelení v zásadě odmítají narušení transatlantické bezpečnostní vazby, i když na ni nekladou tak silný akcent, jako SPD nebo CDU/CSU. Velké výhrady ovšem mají k současné strategické koncepci Aliance. Odmítání strategie NATO jde až tak daleko, že strana v některých dokumentech požaduje neprosazování platné strategické koncepce Severoatlantické aliance. Silnou kritiku si vysloužily zejména pasáže předpokládající, že NATO použije v případě nouze sílu i bez mandátu OSN mimo rámec článku 5 Washingtonské smlouvy.²⁹

Křesťanští demokraté v Německu kladou velký důraz na dobré vztahy se Spojenými státy a na upevňování existující transatlantické vazby v rámci Severoatlantické aliance. Dle stanoviska CDU „poměr ke Spojeným státům zůstává pro Německo existencionálně významný.

Pouze Spojené státy garantují nukleární ochranu, která zůstává důležitou vzhledem k silnici proliferaci zbraní hromadného ničení. Bez Spojených států je též nemožné zvládnutí regionálních krizí ohrožujících naši prosperitu.³⁰ V obdobných intencích se odvíjí i stanovisko bavorské CSU.³¹ Severoatlantická aliance je i nadále považována za hlavní prostředek zajišťování jak kolektivní obrany, tak i řešení úkolů vyplývajících z nového bezpečnostního prostředí. Křesťanští demokraté na rozdíl od Zelených předpokládají, že NATO bude samostatně jednat v případě, že budou ohroženy bezpečnostní zájmy členských států a nebude možno dosáhnout souhlasu Rady bezpečnosti OSN. Dilema mezi přáním Evropanů, aby Spojené státy zůstaly v Evropě vojensky přítomny a jejich současnými obavami z americké dominance, je dle německé křesťanské pravice možno vyřešit pouze vybudováním společné pozice Evropanů v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky a tím jejich zrovnoprávněním s USA.³² V souvislosti se strategickou koncepcí NATO „Aliance pro 21. století“ – přijatou na Washingtonském summitu NATO v roce 1999 – zastává křesťanská pravice v Německu stanovisko o potřebnosti konsensu v otázce způsobu její realizace. Dle stanoviska CDU/CSU by rozšiřování Severoatlantické aliance mělo i nadále pokračovat a Aliance by se neměla uzavírat ve svých dosavadních hranicích.³³ Strategickým cílem rozšiřovacího procesu by mělo být zvýšení stability a bezpečnosti v regionu Evropy. Křesťanští demokraté obhajují poměrně razantní rozšíření NATO, neboť zastávají stanovisko, že „při schůzce NATO na jaře 2002 by mělo být dohodnuto v každém případě přistoupení Slovinska a Slovenska, ale i Bulharska a dle možnosti i Rumunska.“³⁴ Velmi zdrženlivě se křesťanští demokraté zatím (stav v červnu 2001) vyjadřují k problému rozšíření Aliance o baltické země. Křesťanská pravice v Německu připouští, že za určitých mezinárodně-politických okolností by bylo nemožné přijmout do Severoatlantické aliance baltické státy a pro tento případ navrhuje jejich přijetí do Evropské unie, čímž by v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky získaly bezpečnostní záruky.³⁵ Celý tento proces druhé vlny rozšíření by měl být doprovázen dialogem s Ruskem a Ukrajinou.³⁶ Dobré vztahy s Ruskem a podporu stabilizace a demokratizace východní Evropy považují křesťanští demokraté nadále za klíčové pro stabilitu a bezpečnost v Evropě.³⁷

3.5. Bezpečnostní rozměr Evropské unie

Zelení v zásadě vycházejí ze stanoviska, že musí být rozvinuta schopnost Evropské unie v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky a společné bezpečnostní a obranné politiky přispívat k prevenci konfliktů a k civilní regulaci konfliktů (civilní regulace konfliktů představuje jistý akcent v zahraniční politice Zelených).³⁸ Zelení v této souvislosti uvádějí: „Pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a pro společnou bezpečnostní a obrannou politiku platí, že musí uskutečňovat především politiku míru a prosazování lidských práv založenou na civilní prevenci konfliktů a civilním řešením krizí.“³⁹ Zelení odmítají nacionalizaci německé bezpečnostní politiky a podporují kooperaci při společném využívání zdrojů za účelem dosažení vyšší efektivity. Odmítají také destabilizaci transatlantické bezpečnostní vazby.⁴⁰

Křesťanská pravice v Německu obecně podporuje rozvoj společné evropské zahraniční a bezpečnostní politiky a v jejím rámci i společné bezpečnostní a obranné politiky. Evropský sbor (Eurokorps) a v jeho rámci působící německo-francouzskou brigádu považují křesťanští demokraté za zárodek předpokládané evropské armády a výraz evropské obranné identity⁴¹ a podporují při jejím utváření úzkou francouzsko-německou spolupráci.⁴² Evropané se dle

CDU/CSU musejí stát plnohodnotným partnerem Spojených států, pokud chtějí Američany udržet v Evropě. Budování společné bezpečnostní a obranné politiky v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky nesmí být v pojetí německé křesťanské pravice alternativou k Severoatlantické alianci.⁴³ Procesy posilování evropského pilíře NATO a budování společné zahraniční a bezpečnostní identity nemohou dle stanoviska křesťanských demokratů vést ani k vývoji Evropy jako konkurenční velmoci pro Spojené státy. V jejich pojetí jde spíše o odbourání strategické asymetrie mezi Evropou a Spojenými státy ve schopnosti reagovat na bezpečnostní ohrožení. Dle V. Rüheho „posílení Evropy díky vybudování bezpečnostního rozměru je správné, pokud nakonec slouží posílení NATO.“⁴⁴ Vývoj v rámci Evropské unie nesmí dle křesťanských demokratů vést k oslabení Severoatlantické aliance. Jako hlavní nástroj zajišťování bezpečnosti by mělo nadále sloužit NATO a Evropané by jednali samostatně se souhlasem NATO v případě, že neexistuje ochota všech členů Aliance reagovat na krizi.⁴⁵ Je ovšem otázkou, jak je toto stanovisko slučitelné s dalším stanoviskem křesťanských demokratů, totiž se stanoviskem požadujícím začlenění bezpečnostní klauzule dle článku 5 modifikované Bruselské smlouvy do Smlouvy o Evropské unii.⁴⁶ Tím se totiž Evropská unie zaváže k vojenské pomoci napadenému členskému státu, čímž jednoznačně zasahuje do oblasti působnosti NATO a alespoň de jure dává vyšší bezpečnostní garance než článek 5 Washingtonské smlouvy. Křesťanští demokraté také považují do budoucna za žádoucí dohodnout koordinaci výstavby jednotlivých ozbrojených sil na evropské bázi a stanovení nezbytných prostředků a schopností potřebných pro realizaci společné zahraniční a bezpečnostní politiky.⁴⁷ Významná je dle jejich stanoviska i koordinace evropského zbrojního průmyslu a vybudování nevojenských instrumentů pro zvládnutí a prevenci krizí.⁴⁸

3.6. Mechanismy globální bezpečnosti

Zelení považují reformu OSN za jednu z priorit německé zahraniční politiky. Spojené národy se v jejich pojetí musí reformovat v sílu schopnou řešit problémy současného světa. Zejména je nutné – dle jejich stanoviska – posílit schopnosti OSN v oblasti udržování a nastolování míru a v oblasti ochrany lidských práv. Zelení si uvědomují, že potřeby současných operací velmi překračují možnosti operací prováděných takzvanými „modrými přílbami“. Požadují vybudování schopnosti OSN k rychlé reakci na vznikající krize, demobilizaci zneprátených stran, odminování zaminovaných oblastí a v neposlední řadě i získání schopnosti organizovat volby a přebírat dočasně úkoly vlády při zajišťování základních životních potřeb obyvatelstva na postiženém území. Také zastávají stanovisko, že jednotky OSN by měly mít schopnost bránit se v případě napadení.⁴⁹ Zelení jsou připraveni akceptovat stálé členství SRN v Radě bezpečnosti OSN, přičemž poukazují na velkou odpovědnost vyplývající z této pozice.⁵⁰ Upřednostnili by ale takzvané evropské řešení, spočívající v zastoupení Evropy jako celku v roli stálého člena Rady bezpečnosti OSN.⁵¹ K problému řešení mezinárodních konfliktů silou Zelení uvádějí, že použití síly zůstává tím posledním možným řešením a pouze v souladu s mezinárodním právem a vnitřním právem v Německu.⁵²

Cílem křesťanských demokratů v Německu je reforma OSN vedená se záměrem zvýšení efektivity této organizace, reforma Rady bezpečnosti OSN (protože ta svou konstrukcí odpovídá situaci z roku 1945) a zapojení Německa do jejích struktur, zvětšení schopností k zajištění a obnovení míru a k zamezení šíření zbraní hromadného ničení. Dle stanoviska CDU by generální

tajemník měl mít zvětšené možnosti v oblasti prevence a zvládnání krizí a měly by mu podléhat za tímto účelem existující stálé ozbrojené síly, tak aby se OSN stala efektivním nástrojem krizového managementu.⁵³ V případě neschopnosti OSN reagovat na krizový vývoj ovšem křesťanští demokraté uvádějí, že „při tom je nanejvýše významné, že Severoatlantická aliance je schopná reagovat v případě, kdy není možné dosáhnout rozhodnutí v Radě bezpečnosti OSN. K odvrácení humanitární katastrofy musí být možné, při zajištěných právních podmínkách (pravděpodobně se myslí vnitroněmeckých – poznámka Z.K.), provést nasazení přiměřených prostředků – a když to bude nezbytné i ozbrojených sil – také bez výslovného mandátu Rady bezpečnosti OSN.“⁵⁴ Vidíme tedy, že OSN je celkem realisticky chápána jako organizace s omezenou schopností reagovat a v tomto případě CDU/CSU předpokládá možnost samostatné reakce na krize v rámci struktur Severoatlantické aliance.

3.7. Protiraketová obrana

Zelení v Německu nejsou příznivci realizace americké protiraketové obrany. Domnívají se, že tento projekt zpomalí proces likvidace ZHN ve světě a naruší snahy o zamezení proliferace ZHN.⁵⁵ Strana se v této souvislosti vyjadřuje zcela nedvojsmyslně: „Bündnis 90/Grünen odmítají americký postup, stejně jako úvahy o protiraketové obraně pro Evropu.“⁵⁶

Křesťanští demokraté jsou v Německu velmi rozhodným zastáncem amerických plánů na vybudování systému protiraketové obrany, což je projekt uspokojující i německé bezpečnostní zájmy.⁵⁷ Vzdávající riziko ohrožení ZHN je dle křesťanské pravice v Německu podceňováno. Dle CDU/CSU „existuje doplňováním obrany a odstrašením možnost snížit vydíratelnost Německa a chránit se před nechtěným použitím zbraní hromadného ničení.“⁵⁸ Dále se k tomuto problému uvádí: „Samotná existence těchto zbraní (myslí se ZHN a nosičů se schopností zasáhnout území Západu – poznámka Z.K.) bude omezovat schopnost Západu jednat. Tato situace vedla v USA k záměru vybudovat (národní) protiraketovou obranu. V Evropě není tato situace, přes vlastní ohrožení, brána v potaz. Evropa se ale nemůže otázce protiraketového deštníku vyhnout. Nebezpečí odklonu od USA musí být odvráceno.“⁵⁹ Křesťanští demokraté nepřehlížejí ani nutnost usilovat o zabránění proliferace ZHN a jejich nosičů, pokud možno i ve spolupráci s Ruskem. Projekt protiraketové obrany nepovažují za novou vlnu zbrojení ve světě, ba přímo naopak, předpokládají, že jeho realizace odstraší od pokušení některé – z hlediska bezpečnosti Západu – problémové státy zavádět do výzbroje ZHN a jejich nosiče, neboť učiní tyto systémy neschopnými nástroji politiky vydírání Západu.⁶⁰

3.8. Reforma Bundeswehru

Reforma Bundeswehru představuje závažný politický problém dnešního Německa. Při probíhajících diskusích se řeší zejména otázky úkolů Bundeswehru, jeho velikosti, způsobu rekrutace a vojenských výdajů.⁶¹ Zelení v Německu představují politickou stranu, jež musela velmi radikálně přehodnotit svoje postoje k armádě a vojenství obecně, neboť ještě v 80. letech byli stranou důsledně antimilitaristickou.⁶² V 90. letech ale byli Zelení nuceni v důsledku vývoje v jihovýchodní Evropě uznat nutnost použít v určitých situacích vojenskou sílu a tedy i nutnost tuto sílu shromážďovat. Oficiální stanovisko Zelených předpokládá, že úkolem německých ozbrojených sil by mělo být sloužit k obraně spojenců v rámci NATO a k operacím krizového

managementu – ovšem pouze s mandátem OSN, což je odlišný postup než předpokládá platná strategická koncepce Severoatlantické aliance, nechávající si v této záležitosti manévrovací prostor k případné autonomní akci.⁶³ Na straně druhé ale nemají Zelení větší problémy akceptovat Bundeswehr jako nástroj kolektivní obrany a prostředek sloužící k provádění Radou bezpečnosti OSN zaštitěných operací v rámci krizového managementu i v rámci hlavy VII. Charty OSN.⁶⁴ Levicová část této politické strany (A. Beer, Ch. Ströbele) se silně obává nebezpečí, že by se Bundeswehr mohl změnit v intervenční armádu provádějící policejní akce kdekoli ve světě a vystupuje spíše pro zachování antimilitaristických postojů strany. Zelení ve všech debatách vztahujících se k reformě Bundeswehru velmi vehementně trvali a trvají dodnes na jeho redukci z 360 000 až k 200 000 vojákům. A. Beer se vyjádřila k rozsahu Bundeswehru zcela jasně: „Kdyby bylo po našem, reformovali bychom Bundeswehr v dobrovolnickou armádu se zhruba 200 000 vojáky.“⁶⁵ Zelení jsou v Německu velmi radikálním odpůrcem zachování konskripční armády a všeobecnou brannou povinnost považují za neadekvátní vzhledem k novým bezpečnostním rizikům a novým úkolům Bundeswehru – předpokládaných zejména v rámci operací krizového managementu. Dle jejich stanoviska nemá stát právo nutit mladé občany vykonávat brannou nebo civilní službu. Zachování základní vojenské služby a všeobecné branné povinnosti ve vládní koncepci je dle jejich slov pouze důsledkem ústupku sociálním demokratům v této oblasti. V Německu hojně užívané argumenty o demokratizačním účinku všeobecné branné povinnosti a základní vojenské služby Zelení odmítají poukazováním na bezproblémové zakotvení vojáků z povolání do politického režimu SRN a nepředpokládají, že by při zachování a posílení principů „vnitřního vedení“ a „voják – občan státu v uniformě“ mělo dojít k nějakému negativnímu vývoji v této oblasti. Při debatách o rozpočtových otázkách Zelení zastávají tezi, že úspory se mají týkat i Bundeswehru a že je proto nepřijatelné, aby byly ve prospěch Bundeswehru alokovány větší zdroje, než je tomu v současnosti (1,54% HDP pro rok 2000 a 1,5% HPD pro rok 2001).

Ve většině diskutovaných problémů reformy Bundeswehru zastává křesťanská pravice odlišná stanoviska od stanovisek Zelených. CDU/CSU vzhledem k úkolům Bundeswehru vychází ze závěru, že hlavním úkolem Bundeswehru zůstává obrana teritoria, kterou je však vzhledem k rozšíření NATO nutno chápat jako obranu spojenců na periferii. Křesťanští demokraté ovšem akcentují změněné bezpečnostní prostředí a nárůst úkolů prováděných v rámci operací krizového managementu a podporují zvýšení schopnosti německé armády účastnit se těchto misí.⁶⁶ Nadále předpokládají, že se Bundeswehr bude účastnit těchto operací v součinnosti se spojenci a pod mandátem OSN (v nouzi ale i bez něho).⁶⁷ Ohledně rozsahu Bundeswehru vystoupila poslanecká frakce CDU/CSU v Bundestagu s představou německé armády o 300 000 vojákích a 130 000 civilních zaměstnancích⁶⁸, čímž tato politická strana prosazuje nejmenší redukci německých ozbrojených sil ze všech relevantních parlamentních politických stran. Ovšem ani křesťanští demokraté nejsou v této otázce zcela jednotní, neboť CSU vystupovala v debatách jako zastávající nezmenšování velikosti Bundeswehru, neboť dle jejího postoje velikost německých ozbrojených sil zrcadlí ochotu Německa převzít zodpovědnost za evropskou a transatlantickou bezpečnostní politiku.⁶⁹ Dohodnutý návrh o redukci na 300 000 mužů považuje CSU za nejnižší možnou hranici ke kompromisu.⁷⁰ Jak již bylo výše uvedeno, Zelení odmítají jakékoli zvětšování vojenských výdajů. Naproti tomu CDU/CSU požaduje mírný nárůst výdajů na obranu, neboť dle jejich stanoviska jsou reforma Bundeswehru, uspokojení požadavků NATO a převzetí závazků odpovídajících velikosti a významu SRN v rámci evropských sil rychlé reakce se

stávajícím rozsahem finančních zdrojů nerealizovatelné. Možnosti úspor sice nejsou vylučovány, avšak křesťanská pravice v Německu nepovažuje očekávání vládní koalice za reálná. Křesťanští demokraté kritizují také snížení výdajů pro Bundeswehr o 20 mld. DM provedené rudozelenou koalicí ve srovnání se střednědobým plánem zpracovaným minulou vládní koalicí.⁷¹ CDU/CSU se vyslovuje pro nárůst výdajů určených Bundeswehru na 50 mld. DM do roku 2003 a dodatečně 2 mld. DM pro financování modernizačních záměrů.⁷² Na rozdíl od Zelených, jsou němečtí křesťanští demokraté velmi vehementním zastáncem zachování všeobecné branné povinnosti. Dle CDU/CSU by se i v budoucnosti měl Bundeswehr rekrutovat na základě všeobecné branné povinnosti s délkou služby 9 měsíců.⁷³ Bundesfachaussuss Aussen-Sicherheitspolitik zastává stanovisko, že „na základě analýzy bezpečnostní situace může být potřebná schopnost nárůstu početního stavu k obraně země a spojenců zajištěna pouze prostřednictvím všeobecné branné povinnosti.“ Dalším argumentem CDU/CSU je možnost získávat prostřednictvím všeobecné branné povinnosti kvalifikovaný personál pro Bundeswehr a v neposlední řadě operují křesťanští demokraté s významem všeobecné branné povinnosti pro integraci armády do společnosti.⁷⁴

4. Zhodnocení postojů Zelených a CDU/CSU k bezpečnostní politice z úhlu pohledu teoretických škol bezpečnosti

Popsali jsme si a srovnali postoje Zelených a CDU/CSU k nejdůležitějším problémům bezpečnostní politiky současného Německa, jež jsme rekonstruovali na základě pozorování probíhající stranicko-politické diskuse o budoucnosti německé bezpečnostní politiky. Co tedy vyplývá z výsledků provedeného pozorování, shrnutých v předcházející kapitole, z hlediska cíle této statě, tedy z hlediska testování výše předložené hypotézy o inklinaci tradičních politických stran spíše k realistické škole bezpečnosti a alternativních politických stran spíše k širší koncepci bezpečnosti?

Zelení představují v Německu stranu se silnou antimilitaristickou tradicí, stranu, jež v 80. letech v zásadě odmítala existenci jak ozbrojených sil, tak bezpečnostních organizací kolektivní obrany. Přestože v 90. letech svůj přístup velmi revidovala, což vyústilo až v historický projev A. Beer před příslušníky německého Bundeswehru v kontingentu KFOR z 2.10. 2000⁷⁵, preferují Zelení v Německu spíše než organizace kolektivní obrany, tedy Severoatlantickou alianci, organizace kolektivní bezpečnosti. Zelení v současnosti v zásadě uznávají opodstatnění dříve odmítané Severoatlantické aliance, avšak preferují OSN a do jisté míry i OBSE jako klíčové bezpečnostní organizace blízké budoucnosti. Proto Zelení velmi usilují o přeměnu OSN ve funkční bezpečnostní organizaci schopnou reagovat na hrozby dnešního světa, vytvářející všeobecně závazná pravidla chování států, vylučující užití síly (s výjimkou sebeobrany) jako nástroje bezpečnostní politiky státu, napomáhající odstraňování bídy a chudoby ve světě a umožňující komunikaci a spolupráci mezi státy, zabraňující tím vypuknutí válek. Přestože programový posun na přelomu 80. a 90. let minulého století (tedy prakticky jisté zatlačení krajně levicových elementů) přinesl i uznání síly jako posledního a nouzového nástroje politiky, nástroje použitelného v souladu s mezinárodním právem a v souladu s principy německého práva, preferují němečtí Zelení užívání civilních a nevojenských nástrojů při zajišťování bezpečnosti. Obdobnou strategii sledují Zelení i v případě vytváření bezpečnostního rozměru Evropské unie. I v těchto

procesech upřednostňující civilní a nevojenské nástroje, uznávající sílu jako možný, avšak krajní a poslední prostředek prosazování bezpečnostních zájmů. Zelení také velmi vehementně kritizují všechny plány potenciálně ústící v ohrožení probíhajících odzbrojovacích procesů, což je signifikantní zejména v jejich kritice amerických plánů na protiraketovou obranu. Dostupná observační data shromážděná v části 4. této statě proto lze vykládat tím způsobem, že v bezpečnostní politice Zelených v Německu jsou silně přítomny symptomy prvního a druhého indikátoru příklonu k uvažování o bezpečnosti v intencích širší školy bezpečnosti, totiž důrazu na organizace kolektivní bezpečnosti a preference nevojenských nástrojů při zajišťování bezpečnosti. Zelení také ve svých dokumentech – a to jak programových, tak vzniknuvších jako pozůstatky prosazování určité konkrétní politiky – zdůrazňují význam širokého přístupu k analýze bezpečnostních hrozeb a rizik. Problémy chudoby, hladu, nedostatku základních životních potřeb a etnických konfliktů zejména v zemích třetího světa představují centrální problémy jejich pojetí bezpečnostní politiky a prolínají (jejich) debaty a polemiky o všech klíčových problémech bezpečnostní politiky diskutovaných v současnosti v Německu, počínaje diskusemi o reformě OSN, přes debaty o budoucnosti Evropské unie a konce prosazováním účinné rozvojové pomoci zemím třetího světa a demilitarizace světa. V důrazu Zelených v Německu na potlačování porušování lidských práv ve světě se odráží posun v oblasti analýzy bezpečnostních problémů ze státní úrovně na úroveň individua. Získaná observační data o bezpečnostní politice Zelených tedy umožňují výklad ve smyslu přítomnosti symptomů třetího a čtvrtého indikátoru uvažování o bezpečnosti v intencích širší školy, tedy řešení širokého spektra problémů současného světa a důrazu na zajištění bezpečnosti jedince a nikoli pouze státu.

Pozorování současné stranicko-politické debaty o perspektivě bezpečnostní politiky v Německu, kterou dle jednotlivých témat shrnuje kapitola 4. této studie, ukazuje na silnou přítomnost a z jistého úhlu pohledu i dominanci realistického uvažování o bezpečnosti v politice německé křesťanské pravice. CDU/CSU – přes uznání důležitosti organizací kolektivní bezpečnosti pro současný vývoj ve světě (zejména OSN a OBSE) – zastává jednoznačné stanovisko spočívající v upřednostňování Severoatlantické aliance jako hlavní bezpečnostní organizace zajišťující bezpečnost Německa. Přestože se Aliance v uplynulém desetiletí značně proměnila a získala i jiné dimenze a není tedy již dnes pouze organizací kolektivní obrany, zůstaly její funkce v oblasti zajišťování obrany členských států nezměněny, což Aliance potvrdila také ve strategické koncepci „Aliance pro 21. století“, přijaté v roce 1999 a platné dodnes. Tento důraz německé křesťanské pravice na Severoatlantickou alianci jako garanta německé bezpečnosti se projevuje nejen při debatách o reformě OSN, ale i při diskusích o optimální budoucí struktuře Evropské unie, jež postupně získává bezpečnostní rozměr. Při všech diskusích o společné zahraniční a bezpečnostní politice a společné bezpečnosti a obranné politice Evropské unie vedených v současnosti je charakteristická neochota CDU/CSU dublovat – případně nahrazovat – osvědčenou organizací kolektivní obrany – tedy NATO – nevyzkoušenou a v oblasti bezpečnosti novou institucí. Symptodem důrazu na získání spolehlivých spojenců je i snaha CDU/CSU o udržení dobrých transatlantických vztahů se Spojenými státy a o udržení americké vojenské přítomnosti v Evropě. Přestože si křesťanská pravice v Německu přeje emancipaci Evropanů ve vztahu k USA, zcela jednoznačně se staví proti čemukoli, co by narušilo dobré vztahy s USA. CDU/CSU je proti nahrazení a dublování NATO Evropskou unií v oblasti bezpečnosti, podporuje projekt (Národní) protiraketové obrany a vyslovuje se pro zlepšení vojenských schopností Evropy, což jsou přístupy podporující dobré vztahy s USA (a zároveň

observační data symptomatická v našem pořadí pro druhý indikátor realistického přístupu k bezpečnosti). Je proto možné přijmout dílčí závěr, že první indikátor realistického přístupu k bezpečnosti, tedy důraz na spolehlivé spojenecké záruky (a jejich preferování) prostřednictvím organizací kolektivní obrany je v politice německé křesťanské pravice přítomen. Druhým indikátorem uvažování o bezpečnosti v intencích realistické školy je důraz na shromáždování vojenské moci. Zde je ovšem nutné trochu odbočit. Je logické, že zejména v důsledku zákazu útočné války jako legálního nástroje bezpečnostní politiky státu Chartou OSN po 2. světové válce a v také důsledků vývoje mezinárodních vztahů po roce 1990, není a nemůže být užití síly (a tedy ani shromáždování vojenské moci) žádným státem užíváno a preferováno jako jediný a dnes možná již ani ne jako rozhodující nástroj bezpečnostní politiky. Uvažování o bezpečnosti v intencích realismu bude tedy indikovat spíše relativně větší důraz na shromáždování vojenské moci, než důraz absolutní. Pozorování ukazuje, že ze všech německých politických stran podporuje CDU/CSU daleko největší rozsah Bundeswehru a vyslovuje se také (společně s FDP⁷⁶), pro navýšení obranných výdajů. Požadovaný rozsah 300 000 vojáků ve spojení s navýšením obranných výdajů k 52 mld. DM ze současných 48 mld. DM, znamená, že se křesťanská pravice jako jediná parlamentní strana v Německu vyslovuje pouze pro minimální redukci německé branné moci. CDU/CSU také požaduje, aby si Bundeswehr zachoval schopnost navýšit v případě potřeby početní stavy a prosazuje tudíž zachování všeobecné branné povinnosti a základní vojenské služby. V oblasti shromáždování vojenské moci pozorování ukazuje (kapitola 4.), že křesťanská pravice na ni klade mnohem větší důraz než Zelení, ba co více, vyslovuje se pro největší shromáždování vojenské moci ze všech německých politických stran.⁷⁷ Relativně větší důraz na roli vojenské síly při zajištění bezpečnosti země v křesťansko-demokratickém pojetí – a tedy relativní militarizace německé bezpečnostní politiky ve srovnání s přístupy Zelených – je charakteristický také přípuštěním jejího autonomního užití v nouzi i bez mandátu Rady bezpečnosti OSN (ovšem v aliančním rámci), tedy vlastně v rozporu s platným mezinárodním právem. Výsledky pozorování proto ukazují, že i druhý indikátor realistického přístupu k bezpečnosti je přítomen v politice CDU/CSU. Třetí indikátor uvažování o bezpečnosti z úhlu pohledu realistické školy bezpečnosti spočívá v prioritě národních (státních) zájmů. V případě Německa je vhodné i v tomto místě učinit drobnou odbočku. Termín národní zájmy je v Německu, v důsledku historického vývoje a zejména viny Německa a německého nacionálního socialismu na 2. světové válce, užíván velmi zřídka. Je sice skutečností, že v současnosti se na pozadí obnovení plné samostatnosti Německa po roce 1990 vedou o německých národních nebo státních zájmech silící debaty, avšak je nepopiratelné, že tento termín je mnohem méně frekventován v německé politice než například v politice anglosaské, frankofonní a ruské. Symptomem je například i to, že většina německých politických stran se tomuto termínu vyhýbá. Křesťanská pravice v Německu ale používá termíny německé (státní, národní) zájmy velmi otevřeně a cílevědomě. Jak ukázala kapitola 4. této statě, definují je převážně v realistickém duchu, argumentují suverenitou státu, nedotknutelností teritoria, významem spojeneckých svazků, důležitostí nukleární obrany atd. Také řešení globálních problémů lidstva a obhajoba lidských práv ve světě jsou v dostupných dokumentech spojovány s možnými ohroženími německé prosperity, čímž lze křesťanskými demokraty preferovanou politiku v této oblasti spíše než za altruistickou považovat za pragmatickou. CDU/CSU považuje i v současné době stát za hlavního aktéra bezpečnostní politiky a obhajobu státních zájmů za její významný úkol, o čemž svědčí její přístupy k základním bezpečnostním problémům

v současnosti diskutovaných v Německu. Preferovanou jednotkou analýzy – i když na straně druhé nikoli jedinou – je tedy stát. Tím jsou přítomny i symptomy i čtvrtého indikátoru realistického přístupu k bezpečnosti v bezpečnostní politice CDU/CSU.

5. Závěrem

Pozorování (nepřímé) provedené na příkladě CDU/CSU a Zelených v Německu v zásadě nevyvrací předloženou hypotézu o inklinaci tradičních politických stran k uvažování o bezpečnosti spíše v intencích realistické školy bezpečnosti a alternativních politických stran spíše v intencích jednotlivých subvariant širší školy bezpečnosti. Původní velmi zběžný dojem podněcující ke konstrukci výše předložené hypotézy tím nabyl zřetelnějších obrysů. Přesto však výsledky předložené a zpracované v této studii neopravňují prozatím k žádným dalekosáhlejším závěrům o odolnosti testované hypotézy. Hypotéza odolala pouze na příkladu Německa a do budoucna bude nutné další testování a další prověřování předložené hypotézy na větším souboru zemí (a pokud možno křížově prováděné různými badateli). V této souvislosti ale narazíme minimálně na dva problémy. První problém spočívá v jistém marginálním významu alternativních politických formací – jako jsou Zelení v Německu – ve stranicko-politických systémech demokracií euroamerického civilizačního okruhu. Působení alternativních politických stran převážně na okraji politického spektra (snad s výjimkou některých ekologických a ekologických stran), v mnoha případech bez reálné možnosti převzít politickou moc, realizovat svoje závěry a prosadit zájmy členů a sympatizantů, způsobí problémy při výběru srovnatelných případů. Možnosti testovat předloženou hypotézu na s Německem srovnatelném souboru případů jsou tedy omezené. Při testování stanovisek v politickém spektru (prozatím) převážně nedominantních politických stran k problémům bezpečnostní politiky hrozí reálné nebezpečí, že absence nutnosti provádět praktickou bezpečnostní politiku bude podporovat programové a teoretické přístupy avantgardního charakteru. Jinými slovy řečeno, přítomnost uvažování o bezpečnosti v intencích širší školy může být mnohem více intenzivní, než by byla v případě nutnosti nést reálnou politickou zodpovědnost za bezpečnostní politiku státu. Bylo by proto zajímavé sledovat přístupy k bezpečnostní politice před převzetím vládní zodpovědnosti a po získání moci s důrazem na posuny v preferenci teoretických paradigmat. Prozatím zkoumaný případ Německa naznačuje, že tento přesun by mohl být poměrně razantní. Protože jsme však odkázáni pouze na pozorování společenského vývoje a na rozdíl od přírodních věd nemáme možnost experimentovat, bude se jednat o velmi dlouhodobý výzkum s nejistým časovým horizontem ukončení. Zda se jedná o obecný trend, nebo jednotlivou událost, nemáme zatím pozorováním nikterak prověřeno. Prozatím poměrně úzký soubor případů umožňujících testovat předloženou hypotézu sice principiálně nevyklučuje možnost jejího prověřování, avšak způsobuje nám jisté problémy a nutí nás k velké obezřetnosti při konstrukci závěrů.

Za druhé prozatím vůbec nejsme schopni podat v rámci politologie **seriózní** kauzální vysvětlení jevu pozorovaného v Německu, tedy inklinace tradičních politických stran spíše k realistické škole bezpečnosti kombinované v důsledku nového bezpečnostního prostředí s přístupy širší školy bezpečnosti a alternativních politických stran k širší škole bezpečnosti. Nejde jen o testování domněnky, že změněné bezpečnostní prostředí v 90. letech minulého století zapříčinilo konvergenci přístupů k bezpečnosti u tradičních a alternativních politických stran.

S tím se můžeme vypořádat, neboť je možná analýza přístupu k bezpečnosti v období studené války a v období po jejím skončení, kdy příklad CDU/CSU a Zelených v Německu ukazuje zcela zřetelně na konvergenci započatou počátkem 90. let, po skončení studené války (Pařížská charta pro novou Evropu) a pádu bipolarity (rozpad Varšavské smlouvy a SSSR), tedy ještě před získáním moci ze strany Zelených, ovšem ne v míře legitimující závěry ve smyslu absolutní změny preferovaného přístupu k bezpečnosti. Hlavním problémem je, že při dnešním stavu výzkumu je předčasné pokoušet se odpovídat na otázku – pokud v této stati testovaná hypotéza vůbec odolá i v dalším výzkumu – proč zrovna tradiční politické strany inklinují k realistické škole bezpečnosti a alternativní politické strany k širší škole bezpečnosti a jejím subvariantám. Možných lákavých hypotéz vybízejících ke spekulování se nabízí více, ovšem naše možnosti je prověřovat jsou velmi omezené v důsledku poměrně malých souborů použitelných stranicko-politických systémů. Ideální by samozřejmě bylo mít k dispozici jednu náhradní Zemi k experimentování, kterou společenské vědy s největší pravděpodobností nikdy mít nebudou a budou proto při výzkumu trvale znevýhodněny ve srovnání s vědami přírodními. **Proto by se v současnosti mohlo jevit nosným nejprve zkoumat, zda v této stati testovaná hypotéza vůbec obстоjí, sbírat potřebná data a souběžně samozřejmě upřesňovat terminologii na základě nejnovějšího vývoje v oblasti výzkumu teorie bezpečnostní politiky a v případě, že hypotéza odolá dalšímu testování – přičemž by bylo žádoucí, aby případ každého státu byl prověřen více než jednou a více než jedním badatelem (opakovatelnost výsledků pozorování) – pokusit se formulovat hypotézy o kauzálních vztazích a podrobit je falzifikaci.**

Poznámky:

1. Tento článek byl zpracován v rámci grantového projektu Ústavu strategických studií Vojenské akademie v Brně „Perspektivy bezpečnostní politiky Německa“ a byly v něm použity pasáže ze závěrečné výzkumné zprávy.
2. Janda, J.: Co je to bezpečnost. In: Matějka, D. (ed.): Česká republika a NATO. Praha 1996, s. 35–42.
3. Wellershoff, D.: Mit Sicherheit. Neue Sicherheitspolitik zwischen gestern und morgen. Bonn 1999, s. 19.
4. http://www.bundeswehr.de/a_bis_z/S.html
5. Janda, J. (vedoucí týmu): Bezpečnostní politika České republiky. Praha 1996, s. 81.
6. Kříž, Z. (vedoucí autorského kolektivu): Česká republika v bezpečnostní architektuře Evropy. Praha 1998, s. 7. Kapitoly zpracovali E. Radvan a K. Tesař.
7. Srovnaj Klima, M.: „Catch-all“ strany O. Kirchheimera. Politologický časopis 3/1996, s. 229.
8. Blíže Flora, P. – Kuhnle, Š. – Urwin, D.: (ed.): State Formation Nation-Building and mass Politics in Europe. The Theory of Stein Rokkan. Oxford University Press 1999.
9. Malíř, J.: Od spolků k moderním politickým stranám. Masarykova univerzita Brno 1996.
10. Viz Fiala, P. – Rožňák, P. – Schubert, K. – Šimíček, V.: Politický systém Spolkové republiky Německo. Brno 1994, s. 78–90.
11. Srovnaj Fiala, P. – Strmiska, P.: Teorie politických stran. Brno 1998, s. 82.
12. Der Koalitionsvertrag, hlava XI. <http://www.spd.de/politik/koalition/elf.html>
13. Die Bundeswehr reformieren. Fraktionbeschluss vom 06.06.2000 <http://www.gruene-fraktion.de/utthem/int%5Fpolitik/000606bw.htm>, s. 1.
14. Zweite Jahresbilanz. Grüne Akzente in der deutschen Außenpolitik. http://www.gruene-fraktion.de/utthem/int_politi/bilanz_aussen.htm, s. 5.

15. Die Bundeswehr reformieren. Fraktionbeschluss vom 06.06.2000. <http://www.gruene-fraktion.de/utthem/int%5Fpolitik/000606bw.htm>, s. 1.
16. Die Bundeswehr reformieren. Fraktionbeschluss vom 06.06.2000. <http://www.gruene-fraktion.de/utthem/int%5Fpolitik/000606bw.htm>, s. 2.
17. Deutschland Rolle in Europa und der Welt. <http://www.cdu.de/politik-a-z/aussen/kap11.htm>, s. 1.
18. Eine Leistungsfähige Sicherheit- und Verteidigungspolitik für Deutschland und Europa. Positionsbestimmung der CSU zur Zukunft der Bundeswehr. <http://195.254.74.213/docs/politik/aussen-verteidigungspolitik/aussen-verteidigung.htm>, s. 2.
19. Mertz, F.: USA und Europa als gestaltende Kräfte der Weltpolitik. <http://cducusu.bundestag.de/texte/mertz117r.htm>, s. 3. Autor je předseda frakce CDU/CSU v Bundestagu.
20. Beziehungen zwischen Deutschland und ausgewählten Staaten. <http://www.cdu.de/politik-a-z/aussen/kap13.htm>, s. 8–9.
21. Die Bundeswehr reformieren. Fraktionsbeschluss vom 06.06.2000. <http://www.gruene-fraktion.de/utthem/int%5Fpolitik/000606bw.htm>, s. 4.
22. Internationale Politik. http://www.gruene-fraktion.de/utthem/int_politik/stage.htm
23. Die Bundeswehr reformieren. Fraktionsbeschluss vom 06.06.2000. <http://www.gruene-fraktion.de/utthem/int%5Fpolitik/000606bw.htm>, s. 2.
24. Eine Leistungsfähige Sicherheit- und Verteidigung Politik für Deutschland und Europa. Positionsbestimmung der CSU zur Zukunft der Bundeswehr. <http://195.254.74.213/docs/politik/aussen-verteidigungspolitik/aussen-verteidigung.htm>, s. 1.
25. Deutschland Rolle in Europa und der Welt. <http://www.cdu.de/politik-a-z/aussen/kap11.htm>, s. 1.
26. Mertz, F.: USA und Europa als gestaltende Kräfte der Weltpolitik. <http://cducusu.bundestag.de/texte/mertz117r.htm>, s. 5. Autor je předseda frakce CDU/CSU v Bundestagu.
27. Der Koalitionsvertrag, hlava XI.
28. Deutschland Rolle in Europa und der Welt. <http://www.cdu.de/politik-a-z/aussen/kap11.htm>, s. 2 a 3.
29. Beschluss Keine Umsetzung der neuen NATO-Strategie. <http://www.gruene.de/archiv/grem/bdl/00Muenster/beschluss>
30. Beziehungen zwischen Deutschland und ausgewählten Staaten. <http://www.cdu.de/politik-a-z/aussen/kap13.htm>, s. 1
31. Eine Leistungsfähige Sicherheit- und Verteidigung Politik für Deutschland und Europa. Positionsbestimmung der CSU zur Zukunft der Bundeswehr. <http://195.254.74.213/docs/politik/aussen-verteidigungspolitik/aussen-verteidigung.htm>, s. 1.
32. Mertz, F.: USA und Europa als gestaltende Kräfte der Weltpolitik. <http://cducusu.bundestag.de/texte/mertz117r.htm>, s. 1–2. Autor je předseda frakce CDU/CSU v Bundestagu.
33. Die „Neue NATO“. <http://www.cdu.de/politik-a-z/sicherheit/kap32.htm>, s. 2.
34. Stellvertretende Vorsitzende der CDU/CSU – Bundestagfraktion, Volker Ruhe: NATO – Öffnung fortsetzen! http://www.cducusu.de/presse/pressemitteilungen_detail.jsp?ID=124...
35. Mertz, F.: USA und Europa als gestaltende Kräfte der Weltpolitik. <http://cducusu.bundestag.de/texte/mertz117r.htm>, s. 4. Autor je předseda frakce CDU/CSU v Bundestagu.
36. Die „Neue NATO“. <http://www.cdu.de/politik-a-z/sicherheit/kap32.htm>, s. 1.
37. Mertz, F.: USA und Europa als gestaltende Kräfte der Weltpolitik. <http://cducusu.bundestag.de/texte/mertz117r.htm>, s. 4–5. Autor je předseda frakce CDU/CSU v Bundestagu.
38. Der Arbeitskreis IV. <http://www.gruene-fraktion.de/ueberuns/akreis/ak4/stage.htm> a Prävention und Zivile Konfliktbearbeitung: Die Instrumente des Friedens stärken. <http://www.gruene-fraktion.de/archiv/pm2000/00-0512.htm>
39. Die Bundeswehr reformieren. Fraktionbeschluss vom 06.06.2000 <http://www.gruene-fraktion.de/utthem/int%5Fpolitik/000606bw.htm>, s. 2.
40. Die Bundeswehr reformieren. Fraktionbeschluss vom 06.06.2000 <http://www.gruene-fraktion.de/utthem/int%5Fpolitik/000606bw.htm>, s. 2.
41. Beziehungen zwischen Deutschland und ausgewählten Staaten. <http://www.cdu.de/politik-a-z/aussen/kap13.htm>, s. 2.

42. Die Chancen in der deutsch-französischen Zusammenarbeit nutzen. http://www.cducsu.de/presse/pressemitteilungen_detail.jsp?ID=160...
43. Europäische Sicherheits- und Verteidigungspolitik <http://www.cdu.de/politik-a-z/sicherheit/kap33.htm>, s. 1.
44. Rühle, V.: Neue Herausforderungen im 21. Jahrhundert. <http://www.cducsu.bundestag.de/texte/ruehe5r.htm>, s. 2.
45. Eine Leistungsfähige Sicherheit- und Verteidigung Politik für Deutschland und Europa. Positionsbestimmung der CSU zur Zukunft der Bundeswehr. <http://195.254.74.213/docs/politik/aussen-verteidigungspolitik/aussen-verteidigung.htm>, s. 2. a Europäische Sicherheits- und Verteidigungspolitik <http://www.cdu.de/politik-a-z/sicherheit/kap33.htm>, s. 1.
46. Europäische Sicherheits- und Verteidigungspolitik. Für eine handlungsfähige Europäische Sicherheits- und Verteidigungspolitik – Gemeinsamer Beschluss der Bundesfachausschüsse <http://www.cdu.de/politik-a-z/sicherheit/kap61.htm>, s. 1.
47. Europäische Sicherheits- und Verteidigungspolitik <http://www.cdu.de/politik-a-z/sicherheit/kap33.htm>, s. 2.
48. Europäische Sicherheits- und Verteidigungspolitik. Für eine handlungsfähige Europäische Sicherheits- und Verteidigungspolitik – Gemeinsamer Beschluss der Bundesfachausschüsse <http://www.cdu.de/politik-a-z/sicherheit/kap61.htm>, s. 2.
49. Což je v intencích takzvané Brahimiho zprávy o reformě OSN.
50. Vereinte Nationen stärken. http://www.gruene-fraktion.de/utem/int_politik/001108_vn-reform
51. Zweite Jahresbilanz. Grüne Akzente in der deutschen Außenpolitik. http://www.gruene-fraktion.de/utem/int_politi/bilanz_aussen.htm, s. 3.
52. Internationale Politik http://gruene-fraktion.de/utem/int_politik/stage.htm, s. 1. Dále ke stanovisku Zelených k celkové reformě OSN Außenpolitik. Menschenrechte. Abrüstung. Infobrief 14/2000, s. 9 a Die Bundeswehr reformieren. Fraktionbeschluss vom 06.06.2000 <http://www.gruene-fraktion.de/utem/int%5Fpolitik/000606bw.htm>, s. 4.
53. Reform der UNO. <http://www.cdu.de/politik-a-z/aussen/kap22.htm> a Deutschland Rolle in der UNO. <http://www.cdu.de/politik-a-z/aussen/kap23.htm>
54. Die „Neue NATO“. <http://www.cdu.de/politik-a-z/sicherheit/kap32.htm>, s. 1.
55. Zweite Jahresbilanz. Grüne Akzente in der deutschen Außenpolitik. http://www.gruene-fraktion.de/utem/int_politi/bilanz_aussen.htm, s. 3.
56. Außenpolitik. Menschenrechte. Abrüstung. Infobrief 14/2000, s. 15.
57. Konkrete Vorstellungen zur Raketenabwehr. <http://cdu.csu.bundestag.de/texte/ruehe26i.htm>
58. Bundesregierung muss Klarheit über die deutsche Haltung zur Raketenabwehr schaffen. <http://www.cdu.de/tagesthema/tg020501.htm> a Rühle, V.: Neue Herausforderungen im 21. Jahrhundert. <http://www.cducsu.bundestag.de/texte/ruehe5r.htm>
59. Eine Leistungsfähige Sicherheit- und Verteidigung Politik für Deutschland und Europa. Positionsbestimmung der CSU zur Zukunft der Bundeswehr. <http://195.254.74.213/docs/politik/aussen-verteidigungspolitik/aussen-verteidigung.htm>, s. 2.
60. Gemeinsame Raketenabwehr Chance zur Abrüstung. <http://www.cducsu.bundestag.de/texte/breu128i.htm>
61. Srovnej Longhurstová, K.: Na prahu úspěšnosti? Reforma německých ozbrojených sil. Mezinárodní vztahy 2/2001.
62. Handl, V.: Reforma bundeswehru: obtížné zadání pro německou politiku. Mezinárodní politika 2/2001.
63. Die Bundeswehr reformieren. Fraktionsbeschluss vom 06.06.2000 <http://www.gruene-fraktion.de/utem/int%5Fpolitik/000606bw.htm>
64. Pressemitteilung NR. 0298/2000 der Bundestagfraktion Bündnis 90/Die Grünen. Kommissionsbericht gute Grundlage für Erneuerung der Bundeswehr von Grund auf. <http://www.gruene-fraktion.de/archiv/pm/2000/00%2D0298.htm>
65. Die Wehrpflicht ist ein Auslaufmodell. Angelika Beer, verteidigungspolitische Sprecherin, im Gespräch

- mit Christoph Schult von SPIEGEL ONLINE. http://www.gruene-fraktion.de/utem/int_politik/010131beer.htm
66. Die Zukunft der Bundeswehr. Beschluss des Bundesfachausschusses Außen und Sicherheitspolitik. <http://www.cdu.de/presse/archiv-2000/pr051-00.htm>
67. Außenpolitik. <http://www.cdu.de/politik-a-z/sicherheit/kap11.htm>
68. Kamp, H. K.: Die Zukunft der Bundeswehr: Die Diskussion in der CDU/CSU. Aus Politik und Zeitgeschichte B43/2000, s. 31.
69. Eine Leistungsfähige Sicherheit- und Verteidigung Politik für Deutschland und Europa. Positionsbestimmung der CSU zur Zukunft der Bundeswehr. <http://195.254.74.213/docs/politik/aussen-verteidigungspolitik/aussen-verteidigung.htm>
70. Leersch, H. J.: Bundeswehr-Reform: Scharping trifft Gerhardt. <http://www.welt.de/daten/2000/05/20/0520hb169333.htx>
71. Sparruine Bundeswehr. <http://www.cdu.de/presse/archiv-2001/pr052-01.htm>
72. Standortsicherung bei der Bundeswehr. Beschluss des Bundesfachausschusses Außen- und Sicherheitspolitik der CDU Deutschlands unter der Leitung von Dr. Friedbert Pflüger MdB vom 5. Februar 2001. <http://www.cdu.de/presse/archiv-2001/pr032-01.htm>
73. Kamp, K. H.: Die Zukunft der Bundeswehr: Die Diskussion in der CDU/CSU. Aus Politik und Zeitgeschichte B43/2000, s. 31.
74. Die Zukunft der Bundeswehr. Beschluss des Bundesfachausschusses Außen- und Sicherheitspolitik. <http://www.cdu.de/presse/archiv-2000/pr051-00.htm>, s. 4.
75. Grüne Abgeordnete spricht erstmals vor der Bundeswehr. <http://www.gruene-fraktion.de/archiv/pm/2000/00%2D0586x.htm>
76. FDP podporuje ale zároveň redukcí Bundeswehru na 200 000 vojáků.
77. Blíže Kříž, Z.: Perspektivy bezpečnostní politiky Německa. Závěrečná zpráva z grantového projektu Ústavu strategických studií Vojenské akademie v Brně. Brno 2001, s. 24-37.

Literatura:

- Aitken, R.: Nejlepší malá armáda na světě. Vojenské rozhledy 2/1999.
- Bahr, E.: Deutsche Interessen. Streitschrift zu Macht, Sicherheit und Außenpolitik. München 2000.
- Bahr, E.: Ein Deutschland, das Nein sagen kann. Blätter für deutsche und internationale Politik 11/1999.
- Bald D. v.: Sechs Legenden über der Wehrpflicht. Blätter für deutsche und internationale Politik 6/1997.
- Bartels, H.: Eine neue Bundeswehr. Europäische Sicherheit 9/2000.
- Bláha, S.: Branná politika a demokracie. Praha 1936.
- Bredow, W.: Die Zukunft der Bundeswehr. Gesellschaft und Streitkräfte im Wandel. Opladen 1995.
- Doorn, J.: Der Niedergang der Massenarmee. Beiträge zur Konfliktforschung 1/1976.
- Entwurf des Positionspapiers der F.D.P. – Bundestagfraktion „Bundeswehr 2000 – auftragsgerechter Maßanzug für Attraktivität und Effizienz“.
- Fajmon, H.: Profesionální armáda: klady a zápory. Proglas 2/1999.
- Fiala, P. – Rožňák, P. – Schubert, K. – Šimíček, V.: Politický systém Spolkové republiky Německo. Brno 1994.
- Fiala, P. – Strmiska, P.: Teorie politických stran. Brno 1998.
- Flora, P. – Kuhnle, S. – Urwin, D.: (ed.): State Formation Nation-Building and mass Politics in Europe. The Theory of Stein Rokkan. Oxford University Press 1999.
- Für eine 100 000 Personen-Armee. Konzept der PDS-Bundestagfraktion zur Zukunft der Bundeswehr.
- Fürst, R.: Čínská vojenská hrozba. Mezinárodní vztahy 1/2001.
- Global Trends 2015. A Dialogue about the Future with Nongovernmental Experts.
- Haltiner, W. K.: The Definite End of the Mass Army in Western Europe? Armed Forces and Society, Vol 25., 1/1998.
- Hobbes, T.: Leviathan. Praha 1941.

- Huntington, S.: Kampf der Kulturen. Die Neugestaltung der Weltpolitik im 21. Jahrhundert. München, Wien 1998.
- Janda, J. (vedoucí týmu): Bezpečnostní politika České republiky. Praha 1996.
- Janda, J.: Co je to bezpečnost. In: Matějka, D.(ed): Česká republika a NATO. Praha 1996.
- Joffe, J.: Ein Wunderwerk der Kontinuität. Parameter rot-grüner Außenpolitik. Blätter für deutsche und internationale Politik 11/1999.
- Handl, V.: Reforma bundeswehru: obtížné zadání pro německou politiku. Mezinárodní politika 2/2001.
- Hellmann, G.: Nationale Normalität als Zukunft? Zur Außenpolitik der Berliner Republik. Blätter für deutsche und internationale Politik 7/1999.
- Huber, R. K. – Schmidt, B.: Auf der Suche nach einem neuen Gleichgewicht. Europäische Sicherheit 2/2000.
- Kamp, K. H.: Die Zukunft der Bundeswehr: Die Diskussion in der CDU/CSU. Aus Politik und Zeitgeschichte B43/2000.
- Kant, I.: K večnému míru. Bratislava 1963.
- Kant, I.: O svazku národů. Brno 1924.
- Kernic, F.: Freiwilligenheer oder Wehrpflicht? Österreichische Militärische Zeitschrift 3/1997.
- Klíma, M.: „Catch-all“ strany O. Kirchheimera. Politologický časopis 3/1996.
- Kříž, Z. (vedoucí autorského kolektivu): Česká republika v bezpečnostní architektuře Evropy. Praha 1998.
- Kříž, Z.: Perspektivy bezpečnostní politiky Německa. Závěrečná zpráva z grantového projektu Ústavu strategických studií Vojenské akademie v Brně. Brno 2001.
- Kříž, Z.: Postbipolární bezpečnostní prostředí a jeho vliv na strategické koncepce Severoatlantické aliance. In: Kříž, Z. – Pavka, M.: Polsko a Česká republika – dva noví členové NATO. Brno 2000.
- Kříž, Z.: Způsoby rekrutace ozbrojených sil a současné tendence v této oblasti v demokratických režimech. Analýzy a studie. Informační bulletin Ústavu strategických studií Masarykovy univerzity Brno 2/2001.
- Kirchbach, H. P.: Die Bundeswehr an der Schwelle zum 21. Jahrhundert. Europäische Sicherheit 1/2000.
- Kuhlmann, J. – Lippert, E.: Wehrpflicht ade? Argumente wider und für die Wehrpflicht in Friedenszeiten. In: Kaldrack, G. – Klein, P. (Hrsg.): Die Zukunft der Streitkräfte angesichts weltweiter Abrüstungsmaßnahmen. Baden-Baden 1992.
- Lambsdorf, G. H.: Jedno Německo a jeho zahraniční politika. Mezinárodní politika 2/2001.
- Lange, M.: Die Bundeswehr auf dem Weg ins 21. Jahrhundert. Europäische Sicherheit 10/2000.
- Longhurstová, K.: Na prahu dospělosti? Reforma německých ozbrojených sil. Mezinárodní vztahy 2/2001.
- Machiavelli, N.: Vládař. Praha 1969.
- Malíř, J.: Od spolků k moderním politickým stranám. Masarykova univerzita Brno 1996.
- Mathiopoulos, M.: Nové bezpečnostní prostředí. Mezinárodní politika 1/2000.
- Meyer, B.: Wehrpflicht und Bundeswehr-Reform. Aus Politik und Zeitgeschichte B43/2000.
- Müller, J. G.: Jaké bude postavení USA v příštím století? Mezinárodní politika 2/2000.
- Pajon, Ch. – Klein, P.: Frankreichs Streitkräfte im Wandel. Strausberg 1997.
- Pavka, M.: Alternativy nástrojů kolektivní bezpečnosti: K vývoji mezinárodních ozbrojených sil. Sborník Vojenské akademie v Brně, řada C,D. 1/2000.
- Ploeg, H.: Dynamická organizace v dynamickém prostředí. (Nizozemské ozbrojené síly na trhu práce). Vojenské rozhledy 2/1999.
- Robertson, G.: Wir brauchen Streitkräften des 21. Jahrhunderts. Europäische Sicherheit 3/2000.
- Rühe, V.: Deutsche Sicherheitspolitik. Die Rolle der Bundeswehr. Internationale Politik 4/1995.
- Rühl, L.: Deutsche Interessen auf dem Prüfstand. Neue Aufgaben für die europäische Sicherheitsarchitektur. Internationale Politik 7/1998.
- Rühl L.: Die Bundeswehr-Reform aus bündnispolitischer Sicht. Aus Politik und Zeitgeschichte. B43/2000.
- Scharping, R.: Die Europäische Sicherheit und Verteidigungsidentität und die transatlantischen Beziehungen. Europäische Sicherheit 3/2000.

- Štředa, L. – Štengl, M.: Jaderné odzbrojení – aktuální problémy 21. století. Mezinárodní vztahy 2/2001.
- Šedivý, J.: Další rozšiřování NATO: hledání nejlepšího ze špatných řešení? Mezinárodní vztahy 1/2001.
- Varwick, J.: Die Bundeswehr reformieren. Internationale Politik 7/2000.
- Varwick, J.: Die Reform der Bundeswehr. Konturen und Defizite einer geführten Debatte. Gegenwartskunde 3/2000.
- Wagner, P. M.: Außenpolitik in der Koalitionsdemokratie. Internationale Politik. 4/1998.
- Weise, H. H.: Erfahrungen aus dem Einsatz der Bundeswehr auf dem Balkan. Europäische Sicherheit 11/2000.
- Wellershoff, D.: Mit Sicherheit. Neue Sicherheitspolitik zwischen gestern und morgen. Bonn 1999.
- Wolf, K.: Von offenen, verdeckten und vergessenen Interessen. Deutschlands Außenpolitik unter Globalismus. Zeitschrift für Politik 4/1998.
- Die Zukunft der GASP. Sozialdemokratische Perspektive für die „Gemeinsame Außen- und Sicherheitspolitik“ der Europäischen Union. SPD – Bundestagfraktion November 2000.

Summary:

The Concept of Security in Traditional and Alternative Parties on the Examples of CDU/CSU and Bündnis 90/Grünen in Germany

The article deals with the issue of security policy in Federal Republic of Germany. It is possible to observe, that traditional political parties have inclined to realistic paradigm of security, and alternative political parties (green, environmental and feminist) to wide paradigm of security. Testing this hypothesis on the example of security policy of Bündnis 90/Grünen (alternative party) and CDU/CSU (traditional party) in Germany hasn't disprove this hypothesis. But it is impossible for the time being to argue that the tested hypothesis is true, because we have tested it only on the example of Germany. The hypothesis about inclination of traditional parties to realistic school of security and alternative parties to wide school of security should be tested on many countries as possible to increase the probabilities of it being true. We are not able at this stage of research to establish the causal relations and causes of the observed phenomenon. At this stage of research we need to accommodate more empirical data and test the proposed hypothesis. During later phases of research we can try to detect causal relations.